

LUND UNIVERSITY

Dendrokronologisk och vedanatomisk analys av Nävelsjö kyrka, Småland

Hansson, Anton; Linderson, Hans

2023

Document Version:
Förlagets slutgiltiga version

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):
Hansson, A., & Linderson, H. (2023). *Dendrokronologisk och vedanatomisk analys av Nävelsjö kyrka, Småland*. (Dendrorapporter i Lund; Vol. 2023:63). Lund University.

Total number of authors:
2

General rights

Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: <https://creativecommons.org/licenses/>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

LUND UNIVERSITY

DEPARTMENT OF QUATERNARY GEOLOGY
KVARTÄRGEOLOGISKA AVDELNINGEN
HANS LINDERSON

23 Augusti 2023

Nationella Laboratoriet för Vedanatomi och Dendrokronologi, rapport nr 2023:63
Anton Hansson & Hans Linderson
DENDROKRONOLOGISK OCH VEDANATOMISK ANALYS AV
NÄVELSJÖ KYRKA, SMÅLAND

Uppdragsgivare: Göteborgs universitet, Hantverkslaboratoriet, Box 115, 405 30 Göteborg.
Projekt: 3016BLLIND. (kontaktperson: Linda Lindblad, linda.lindblad@conservation.gu.se)

Område: Småland **Prov nr:** 64571-64572 **Antal ved+sågprov:** 1+2

Dendrokronologiskt objekt: Lösfynd (64571-64572)

Resultat dendro:

Dendro nr:	Provnr:	Trädslag	Antal år (2 radie om ej annat anges)	Splint (Sp) Bark (B) Vankant (W)	Datering av yttersta årsring i provet	Beräknat Fällningsår E(Efter) V(vinterhalvåret)	Kommentarer mer vågad precision
64571	2	Gran	36	Ej W	Ej datering		
64572	3	Tall	127; 3	Sj Sp, Ej W	1118	E 1163	1164-1182

Resultat vedanatomi:

Prov Nr	VETENSKAPLIGT NAMN	Svenskt Namn	Växtdel	Antal ÅR i provet	Egenålder år Y=avst. bark medelvärde
1	Picea sp	Gran	stam	5	Y<50

Kommentarer till ovanstående resultattabell

Prov 64572 har avverkats tidigast **efter 1163** och korrelerar mot tidigare daterade prov från Nävelsjö kyrka (vinterhalvåret 1181/82) och skulle kunna vara avverkad samtida med dessa. Provet korrelerar mot regionala referenskronologier och kan vara lokalt avverkat.

En ovanligt tätvuxen tall redan i unga år, 127 årsringar på 7,5 cm. Fyndet är endast 22,5 cm lång om den ursprungliga stammen är lång (förslagsvis mer än fyra meter) så brukar ett sådan tillväxt uppträda när många tallar står tätt och är jämnåldra så som det kan bli vid ett brandfält med god tallföryngring. Om träden får stå ogallrade blir de högresta med smal stam och högt upptrissade kronor (en skogsarbeters bästa arkord-träd). Är virket kort och mer krumväxt, vilket jag ser som mindre troligt i det här fallet, är dess ståndort på en myr en så kallad mossetall.

Prov 64571 är en relativt tätvuxen gran. Dess växtsätt indikerar att den har gemensam ståndort med ovanstående träd.

Hans Linderson, Laboratorieföreståndare, Lunds Universitet

Beskrivning av tabellen ovan

”Dendroidentitetsnummer”, är en unik identitet för varje prov hanterade på laboratoriet.

”Antal år”, årsringar som är analyserade i vissa fall har det inte varit möjligt att mäta årsringsbredden, då har årsringarna räknats, vilket har markerats med ”+n”.

I samma kolumn förekommer någon gång noteringen ”ew” eller ”lw” dessa termer härrör från engelskans early wood (vårved) och late wood (sommarved) och beskriver graden av den yngsta/sista årsringens utveckling. Detta indikerar att virket är avverkat på sommaren.

”splint, vankant, bark” indikerar hur många årsringar som saknas i provet. Förutsatt att provet går att datera och man har vankant eller bark i provet så får man en årsexakt datering (extrema undantag finns). ”nära vankant” uppges när det finns indikationer om detta, till exempel i fältanteckningar eller om en sågskiva följer en naturlig kurvatur i rundvirket. Om vankant (den rundade avslutningen av virket där barken har försvunnit) saknas och splinten syns kan man beräkna fällningsåret med hjälp av splintstatistiken för olika trädslag och förhållanden. Vanligtvis används 17 ± 7 år på ek och en mer varierad bild på tall med en maximal variation på ± 20 år. Saknas splinten (”ej sp”) anges en så kallad ”efterdatering” (*terminus post quem*). Virket får då en äldsta möjliga datering. Teoretiskt kan virket vara hur ungt som helst men mer troligt handlar det om upptill några tiotal år senare avverkning än angivna efterdatering. Detta diskuteras vanligtvis i rapporten. Anges sp=0 menas splinten observeras utanför ytterst/yngsta årsring men årsringen är inte inmätt eftersom den inte är komplett.

”Datering av yttersta årsring i provet”, är alltid årsexakt vid en datering. Om provet inte kan korsdateras med en daterad dendrokronologisk serie anges ”ej datering”. Detta uppträder oftast vid ett litet årsringsantal (unga/snabbvuxna/kraftigt nedbrutna träd), udda trädslag (i Sverige är ek och tall bäst), för få prover från den undersökta konstruktionen, störd tillväxt etc.

”Beräknat fällningsår” här görs en beräkning utifrån dateringen av den yttersta årsringen i provet och hur många årsringar som beräknas saknas i provet. Felmarginalen som anges täcker mer än 95 procent av proverna. Finns barken eller vankanten kvar på provet ges dateringen påföljande vinterhalvår om inga andra noteringar har gjorts. Vinterhalvåret avser trädets viloperiod så att ingen årsringsbildning sker i stamvirket, viloperioden påbörjas normalt i augusti och pågår till maj söder om Norrlandsgränsen (ungefär Dalälven). Stamvirkets viloperiod blir succesivt längre mot fjällens trädgräns.

Faktura framställs senare av Lunds Universitet.

Mätresultaten kommer att bevaras på laboratoriet och utnyttjas i universitetets forskning.

Proverna kommer att ingå i RAÄ’s arkiv och förvaltas av laboratoriet

Vid extern kommunikation av resultaten i den här rapporten önskas omnämnande av laboratoriet.

Vid referens till rapporten: *Hansson, A. & Linderson, H. 2023. Dendrokronologisk och vedanatomi analys av Nävelsjö kyrka, Småland. Nationella laboratoriet för vedanatomi och dendrokronologi rapport 2023:63. Lund: Lunds universitet.*

Hans Linderson, Laboratorieföreståndare

Lunds Universitet

Laboratoriet för Vedanatomi och Dendrokronologi, Sölvegatan 12, 223 62 Lund

E-post: Hans.Linderson@geol.lu.se Tel: 046-2227891 072-2256277